

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การวางแผนงานเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งในปัจจุบัน ซึ่งผลของปัญหานี้มิใช่แค่เพียงก่อให้เกิดผลกระทบตอสภาวะเศรษฐกิจของประเทศเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพและความสงบสุขของสังคม ปัญหานี้นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นหากไม่มีการร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างจริงจังจากทุกฝ่าย อีกทั้งปัจจุบันมีผู้สำเร็จการศึกษาเป็นจำนวนมากกำลังรอกงานอยู่ ซึ่งนับเป็นความสูญเสียที่น่าเสียดายยิ่งและเป็นเรื่องที่น่าห่วงใยมาก ถ้าหากคนกลุ่มนี้ต้องดิ้นรนแก้ปัญหาด้วยตนเองไปในทางที่ขัดกับหลักกฎหมายและศีลธรรม รัฐบาลได้พยายามหาวิธีแก้ไข โดยวางแผนดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ในการพัฒนาคุณภาพคนโดยการปรับปรุงการศึกษาฝึกอบรมให้ตรงกับเงื่อนไขของตลาดแรงงาน ให้มีการชลอการผลิตกำลังคนในสาขาที่มีปัญหาการว่างงานมาก และพยายามผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการประกอบอาชีพส่วนตัว เพื่อการสร้างงานด้วยตนเอง รัฐบาลได้จัดการณรงค์และเผยแพร่แนวทางเกี่ยวกับตลาดแรงงานแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชน ให้มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพส่วนตัว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2528: 10) วิจิตร บุญธโรกุล (2529: 34-37) เสนอแนวคิดว่า เด็กเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะส่งเสริมให้เรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป เพราะเชื่อว่าถ้าเรียนน้อยจะต้องทำงานที่ใช้แรงกายซึ่งถือว่าเป็นงานต่ำ อีกทั้งมีค่านิยมที่จะให้บุตรหลานเป็นเจ้าของนายคนเพื่อเชิดชูวงศ์ตระกูล โดยมีได้ตระหนักถึงความต้องการแรงงานในปัจจุบัน อันเนื่องจากการจัดการศึกษาของไทยแต่เดิมนั้นเน้นความสำคัญของการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาอันแต่เมื่อสำเร็จแล้วไม่ได้ผลตรงตามเป้าหมายเท่าที่ควร เพราะความรู้ที่ได้รับนั้นไม่เพียงพอแก่การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข รัฐบาลจึงมีนโยบายเพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วน โดยกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัย ปรับแผนการศึกษาและพัฒนาการแนะแนวอาชีพให้นักเรียน นักศึกษา และได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษาปี 2529

ไว้ตอนหนึ่งว่า . . . การศึกษาทางคานาอาซีทุกระดับและทุกระดับการศึกษาให้ขยายการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาซีพระยะสั้นให้กว้างขวางสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการของตลาดแรงงาน และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ โดยเน้นเรื่องทักษะการอาชีพ (อภาณนคชาง 2529: 105)

การฝึกอบรมวิชาซีพระยะสั้นนับเป็นขบวนการพัฒนากำลังคนใหม่มีความรู้ ความชำนาญอันจะสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว และเป็นฝึกคนที่ประกอบอาชีพอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยแก้ปัญหาการขาดคุณภาพของตลาดแรงงานในระยะสั้นอีกด้วย เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานฝีมือซึ่งมีอาจแก้ไขได้ด้วยการศึกษาในระบบ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2519: 40) กอปรกับการศึกษาวิชาซีพจำนวนมากไม่จำเป็นต้องใช้เวลาเรียนนาน อาจจะทำการเรียนการสอนได้ในระยะเวลาสั้น ๆ และเสียค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย โดยที่ผู้เรียนไม่ต้องเรียนวิชาสามัญหรือวิชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพนั้น ๆ และไม่ต้องมีความรู้พื้นฐานสูงก็สามารถเรียนวิชาซีพเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือปรับตัวเองให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงในสาขาวิชาซีพนั้นได้ (งานศิลปหัตถกรรมอาชีวศึกษา' 29 กลุ่มสารพัดช่างและศูนย์ฝึกวิชาซีพ 11-15 มกราคม 2529 ณ บริเวณสวนอัมพร 2529: 13) รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกฝนอาชีพระยะสั้นเพื่อสนองความต้องการคานากำลังคนในการพัฒนาประเทศดังกล่าว จึงได้วางโครงการขยายการผลิตช่างและผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ในระดับถึงผู้ชำนาญการและผู้ชำนาญการ โดยเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้เข้าฝึกวิชาซีพแขนงต่าง ๆ โรงเรียนสารพัดช่างจึงเป็นแหล่งที่สำคัญในการผลิตกำลังคน เพื่อช่วยในการพัฒนาประเทศซึ่งมีความแตกต่างจากโรงเรียนประเภทอื่น ๆ เพราะเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรและวิธีสอนจึงเป็นเอกเทศและสิ้นสุดในตัวเอง เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาและสภาพท้องถิ่น นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกก็มีระดับอายุและระดับการศึกษาแตกต่างกัน (กรมอาชีวศึกษา 2514: 4) ดังนั้นในการฝึกวิชาซีพให้แก่นักศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ครู/อาจารย์จะต้องอาศัยข้อสนเทศที่มีลักษณะเฉพาะ กอปรกับปัจจุบันข้อสนเทศในสาขาต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นอย่างมากมาควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ครู/อาจารย์จึงจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ โดยการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การเข้ารับการอบรมจากสถาบันการศึกษาเป็นครั้งคราว การเข้าฟังคำบรรยายจากผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชาต่าง ๆ หรือการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรของโรงเรียนสารพัดช่างแห่งหนึ่งใน

กรุงเทพมหานคร จึงสนใจที่จะศึกษาให้ทราบถึงความต้องการและการใช้ข้อสนเทศของครู/อาจารย์โรงเรียนสารพัดช่างในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนแออัด ประชาชนต้องต่อสู้ดิ้นรนทุกวิถีทางในการดำรงชีพ อีกทั้งงานห้องสมุดของโรงเรียนสารพัดช่างในกรุงเทพมหานคร ก็เพิ่งจะเริ่มมีจริงจังก่ในปีการศึกษา 2527 ซึ่งนับว่าเป็นระยะแรกเริ่มในการจัดบริการห้องสมุดตามหลักการสนเทศศาสตร์แล้วถือว่า มีความจำเป็นที่จะต้องสำรวจความต้องการของผู้ใช้ข้อสนเทศในกลุ่มและระดับต่าง ๆ เพื่อประเมินผลบริการและข้อสนเทศที่ใช้ (Unesco 1977: 3) ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Wood (1969: 262) ที่เสนอว่า การที่ห้องสมุดจะสามารถจัดบริการที่ดีและตรงกับความต้องการของผู้ใช้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดนั้น ๆ เสียก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการวางระบบห้องสมุดและจัดข้อสนเทศสนองตอบความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการและการใช้ข้อสนเทศ เกี่ยวกับแหล่งข้อสนเทศ สาขาวิชา ภาษา ความทันสมัย รูปแบบและลักษณะของข้อสนเทศที่ครู/อาจารย์โรงเรียนสารพัดช่างต้องการและใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการและการใช้ข้อสนเทศของครู/อาจารย์โรงเรียนสารพัดช่าง

สมมติฐานของการวิจัย

ความต้องการและการใช้ข้อสนเทศของครู/อาจารย์โรงเรียนสารพัดช่างในกรุงเทพมหานครจะแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู/อาจารย์ที่ทำการสอนของโรงเรียนสารพัดช่างในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงเรียนสารพัดช่างธนบุรี โรงเรียนสารพัดช่างนครหลวง โรงเรียนสารพัดช่างพระนคร และโรงเรียนสารพัดช่างสีพระยา จำนวนทั้งสิ้น 204 คน ตามบัญชีรายชื่อ ทั้งนี้ไม่รวมถึงครู/อาจารย์ที่ไม่ได้ทำการสอน (ครู/อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งบริหารและธุรการ) ศึกษาคัด และช่วยราชการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีขั้นตอนดังนี้คือ

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถาม

ออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และสาขาวิชาที่สอน หลักสูตรที่สอน ระยะเวลาที่สอน และประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและการใช้ข้อสนเทศ ได้แก่ ภาษา ความทันสมัย สาขาวิชา แหล่งข้อสนเทศ รูปแบบ และลักษณะของข้อสนเทศ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนที่จะสนองตอบความต้องการและการใช้ข้อสนเทศของครู/อาจารย์

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจะทดสอบกับครู/อาจารย์โรงเรียนสารพัดช่างชลบุรี จำนวน 15 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสม

3. แจกแบบสอบถามแก่ครู/อาจารย์ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด
4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางสังคมศาสตร์ (SPSS - Statistical Package for the Social Sciences) วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-Test) และค่าเอฟ (F-Test)
5. สรุปผลและรายงานผลการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบความต้องการและการใช้ข้อสนเทศของครู/อาจารย์โรงเรียนสารพัดช่างในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับภาษา ความทันสมัย สาขาวิชา แหล่งข้อสนเทศ รูปแบบ และลักษณะของข้อสนเทศ

2. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำ รวบรวม และเผยแพร่ข้อเสนอแนะของห้องสมุด ให้สอดคล้องกับความต้องการขอเสนอแนะของครู/อาจารย์โรงเรียนสารพัดช่างในกรุงเทพมหานคร

อธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ข้อเสนอแนะ หมายถึง ข้อเท็จจริง ข่าวสาร คำแนะนำ ความรู้หรือความคิดที่ถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด หรือข้อเขียนซึ่งบันทึกไว้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น หนังสือ วารสาร รายงาน หนังสือพิมพ์ วัสดุทัศนวัสดุ เทปคอมพิวเตอร์ และกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลในรูปแบบอื่น ๆ

แหล่งข้อเสนอแนะ หมายถึง แหล่งที่รวบรวมและเผยแพร่ข้อเสนอแนะ หรือที่มาของข้อเสนอแนะ ได้แก่ แหล่งข้อเสนอแนะที่เป็นทางการ เช่น ห้องสมุด ศูนย์เสนอแนะต่าง ๆ หอจดหมายเหตุ และแหล่งข้อเสนอแนะที่ไม่เป็นทางการ เช่น ทรัพยากรส่วนบุคคล บุคคล การประชุม การสัมมนา เป็นต้น

ความต้องการข้อเสนอแนะ หมายถึง ความประสงค์หรือความต้องการให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะในรูปแบบต่าง ๆ กัน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล

ครูและอาจารย์ หมายถึง ครูและอาจารย์สังกัดโรงเรียนสารพัดช่างในกรุงเทพมหานคร ที่ทำการสอนในปีการศึกษา 2529

ระยะเวลาที่สอน หมายถึง จำนวนปีที่ครู/อาจารย์เริ่มสอนจนถึงปัจจุบัน เช่น 5 ปี หรือ 10 ปี เป็นต้น